

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Gry Tveten Aune,

Høring - NOU 2024:2 I samspill med naturen - Naturreisiko for næringer - sektorer og samfunn i Norge

Reindriftsavdelingen

Reindriftsnæringen er kanskje den primærnæringen innenfor landbruket som er mest utsatt for fysisk naturreisiko. Reinen går ute på beite hele året, og alle endringer i klimaet, uavhengig av årstid, påvirker både dyrevelferd og næringsgrunnlaget for reindriften.

De fleste utfordringene som reindriftsnæringen møter framover blir omtalt i utredningen. Det store spørsmålet er hvorvidt det er mulig å tilpasse seg endringene som kommer på en god og forsvarlig måte; både hvordan reinen evner å tilpasse seg og hvordan næringen tilpasser seg.

Som en følge av reindriftsavtalen 23/24, ble det laget en rapport [Klimatilpasning i reindriften](#). Rapporten ble utarbeidet av NIBIO, med bistand fra en partssammensatt arbeidsgruppe. Rapporten omtaler de mest sentrale utfordringene som reindriftsnæringen kan møte, og hvordan man best mulig kan tilpasse seg disse utfordringene.

Vi synes utredningen på en overordnet måte tegner mye av det samme utfordringsbildet for reindriften som nevnte rapport gjør.

Rapporten peker blant annet på at tilgang på arealer er en av de viktigste faktorene for at reindriften skal kunne tilpasse seg klimaendringene. Ved tap av areal til annen arealbruk, reduseres fleksibiliteten (motstandsevnen). Dette var en helt sentral tilbakemelding fra reindriften selv i arbeidet med rapporten.

Utredningens omtale av overgangsrisiko, dvs. endret politikk som følge av å imøtekomme klimaendringene og som kan få negative konsekvenser for reindriften er viktig å beskrive.

Ellers syns vi utredningens anbefalinger mot offentlig sektor (stat og kommune) er fornuftige og bidrar til økt fokus på endring i de naturgitte rammene for samisk reindrift som følge av klimaendringene

Dette er en viktig og omfattende utredning. Rapporten gir en god og riktig oversikt over kunnskapsgrunnlaget. Dette må følges opp i arbeidet med stortingsmeldingen som skal følge opp naturavtalen. Statsforvalteren kommer her med noen betraktninger rundt enkelte punkter i utredningen, og ser fram til å følge det videre arbeidet.

Landbruksavdelingen

Vanlig jord- og skogbruksdrift må være tillatt uten ytterligere naturrisikorisikovurderinger.

Klima- og miljøavdelingen

Aksept for kunnskapsgrunnlaget

En forutsetning for at man skal ta arbeidet med naturrisiko på alvor er generell aksept for at kunnskapsgrunnlaget er relevant. I mange saker i Trøndelag ser vi at kommuner og andre ikke nødvendigvis føler at dette kunnskapsgrunnlaget er relevant for dem nå de står foran konkrete beslutninger der for eksempel arealbruk med påfølgende naturtap kan være konsekvensen.

Lowerket

Vi oppfatter at utvalget ikke har hatt mandat til å foreslå konkrete tiltak og endringer i virkemidler som påvirker tapet av natur og forventer at det kommer et oppfølgende arbeid der man ser på virkemidler for å følge opp naturrisiko. Regelverk som kan være særlig relevante her er plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og forskrift om konsekvensutredninger. En større bevissthet rundt naturrisiko i form av faren for negative konsekvenser ved tap av natur vil kunne styrke eksisterende regelverk.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven stiller krav om å vurdere risiko for å skade naturmangfoldet. De miljørettslige prinsippene angir vurderinger som skal gjøres når forvaltningen utøver myndighet som berører naturmangfold, enten dette skjer etter naturmangfoldloven eller andre lover. Prinsippene gjelder både i enkeltsaker og ved utarbeidelse av regelverk, planer mv. som berører naturmangfold. Reglene skal bidra til at vurderingene av naturmangfold blir mer synlige og strukturerte. Utvalget peker på at for å analysere og håndtere naturrisiko, er prinsippene om kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning særlig relevante. Sammenhengen mellom de fem trinnene for å vurdere naturrisiko og naturmangfoldloven kap 2 kan gjerne tydeliggjøres. Vurderinger etter naturmangfoldloven må tydeliggjøres i forventninger til kommuner og statlige myndigheter. Dette forventer vi vil komme mer frem i arbeidet med oppfølging av naturavtalen. Videre oppfølging av naturrisiko vil være naturlig å ta inn i arbeidet med naturavtalen.

Plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven gjelder side ved side, og vurderingene etter naturmangfoldloven skal framgå av kommunens planvedtak. Både naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven stiller særskilte krav til saksbehandling. Kravene i plan- og bygningsloven er av mer generell karakter, og omfatter miljø og samfunn som et av flere vurderingstema. Vurderingene etter de to lovene bør i størst mulig grad samordnes og synliggjøres i planbeskrivelsen.

Er nulltap og hensynet som skal tas i all planlegging generelt for dårlig kommunisert?

Begrepet naturrisiko

Vi anbefaler at det lages en enkel og mer pedagogisk gjennomgang av hvordan man skal forstå naturrisikobegrepet. Vi ser for oss at det følges opp med en kortfattet veiledning for både private aktører, kommuner og øvrige myndigheter – inkludert Statsforvalterens rolle- gjerne med bruk av noen av eksemplene fra rapporten. Tabell 6.1 og 6.2 kan gjerne settes sammen i en tabell.

Et regionalt og lokalt perspektiv

Utvalgets anbefalinger oppsummert i kapittel 1.10 er rettet mot myndigheter på nasjonalt nivå, mot offentlig sektor for øvrig og mot privat sektor. Det lokale og regionale perspektivet bør synliggjøres ytterligere. Konsekvenser for naturrisiko bør også vurderes i kommunale og regionale beslutninger, ikke bare nasjonalt som utvalget anbefaler.

Med arealbruk som en av de største truslene på natur som vi ser i Trøndelag er det viktig å gi en god beskrivelse av hvordan kommunene skal vurdere naturrisiko gjennom sin arealplanlegging.

Det meste av arealplanleggingen foregår i kommunene. Summen av kommunale arealplanvedtak har derfor stor betydning for arealbruken i Norge, og vil være avgjørende for om vi når miljømålene relatert til tap av natur og reduksjon av klimagassutslipp. Staten setter rammer for kommunal planlegging gjennom bl.a. regelverk, planretningslinjer, innspill til planprosesser og behandling av innsigelser. Forståelsen av naturrisiko vil være viktig i den kommunale og regionale arealforvaltningen.

Sviktende kommuneøkonomi og mangel på kapasitet og kompetanse lokalt vil være en utfordring i gjennomføring av en del av tiltakene i oppfølgingen av utvalgets arbeid.

Metodikk

Statsforvalterens rolle er ikke nevnt spesifikt i utvalgets rapport. Bruk av naturrisikometodikk vil støtte arbeidet med å ivareta natur regionalt så vel som nasjonalt. Vi er eksponert for naturrisiko av betydning på regionalt nivå. Metodikken for naturrisiko kan bidra til å redusere overgangsriskoen i en grønn omstilling der det er økende press på naturarealene lokalt og regionalt.

Tiltakspyramiden

Naturrisiko må inn i aktuelle beslutningsprosesser. Naturrisikoutvalgets fem trinn for privat og offentlig sektor er et nyttig verktøy for å belyse den doble vesentligheten ved å vurdere avhengighet og påvirkning i samme analyse. Det er imidlertid viktig at man legger tiltakspyramiden til grunn:

Den fysiske naturrisikoen reduseres ved å bevare og restaurere natur, og ved å redusere den negative påvirkningen på naturen i Norge og i andre land. Dette kan gjennomføres ved å legge et tiltakshierarki til grunn for beslutninger som påvirker natur. Det vil innebære at man først skal planlegge for å unngå negative virkninger på naturen når det er mulig. I tilfeller der skade ikke kan unngås, skal det settes inn tiltak for å begrense skaden eller istandsette eller restaurere naturen. Som et siste alternativ kan man kompensere for skader på natur.

Dobbelt vesentlighet

Dobbel vesentlighet er en fin vei inn for å forstå betydningen natur har for «min» aktivitet.

Kronisk naturrisiko

Er dette et punkt som allerede er nådd på en del områder?

Med hilsen

Marit Lorvik Marit Lorvik (e.f.)
underdirektør
underdirektør
Klima- og miljøavdelingen

Gry Tveten Aune
underdirektør

Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent